

UZBEK LAW REVIEW

VOLUME 1
2025

**ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ
ТАҲЛИЛИ**

UZBEKISTAN LAW REVIEW

**ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИЙ ЖУРНАЛ	SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL	НАУЧНО АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
--------------------------------------	--	--

**2025
№1**

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

БОШ МУҲАРРИР:

Гулямов Саид Саидахарович – юридик фанлари доктори, профессор.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ АЪЗОЛАРИ:

Рустамбеков Исламбек Рустамбекович – ю.ф.д., профессор.

Хужаев Шохжон Акмалжон ўғли – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори.

Оқюлов Омонбой – ю.ф.д., профессор.

Эргашев Восит Ёқубович – ю.ф.н., профессор.

Махкамов Отабек Мухтарович – ю.ф.д.

Суюнова Дилбар Жолдасбаевна – ю.ф.д., доц.

Мусаев Бекзод Турсунбоевич – ю.ф.д., доц.

Беков Ихтиёр – ю.ф.д., проф.

Бозоров Сардор Сохибжонович – ю.ф.д., проф. в.б.

Хазраткулов Одилбек Турсунович – юридик фанлари номзоди, доцент.

Самарходжаев Ботир Билялович – ю.ф.д., профессор.

Ходжаев Бахшилло Камалович – ю.ф.д., профессор.

Нарзиёв Отабек Саъдиевич – ю.ф.д., проф. в.б.

Жолдасова Шахноза Батировна – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори.

Маълумот олиш учун қуйидагиларга мурожаат этиш сўралади:

**Гулямов Саид Саидахарович,
Рустамбеков Исламбек Рустамбекович**
ТДЮУ, Халқаро хусусий ҳуқуқ кафедраси,
Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., 100047,
Сайилгоҳ кўчаси, 35. Тел: 233-66-36

"Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили"нинг электрон
нускаси Интернетдаги www.library-tsul.uz ёки
www.lawreview.uz сайтида жойлаштирилган.

**Журнал 2013 йилдан Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамасининг Олий Аттестация
комиссияси журналлари рўйхатига киритилган.**

Ушбу журналда баён этилган натижалар, хулосалар, талқинлар уларнинг муаллифларига тегишли бўлиб, Ўзбекистон Республикаси ёки Тошкент давлат юридик университети сиёсати ёки фикрини акс эттирмайди.

2025 йилда нашр этилди.

Муаллифлик ҳуқуқлари Тошкент давлат юридик университетига тегишли. Барча ҳуқуқлар ҳимояланган. Журнал материалларидан фойдаланиш, тарқатиш ва кўпайтириш Тошкент давлат юридик университети рухсати билан амалга оширилади. Ушбу масалалар бўйича Тошкент давлат юридик университетига мурожаат этилади. Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., 100047, Сайилгоҳ кўчаси, 35.

ISSN 2181-8118

Масъул котиб: **И. Рустамбеков**
Нашриёт муҳаррири: **Н. Ниязова**
Техник муҳаррир: **Д. Козимов**
Лицензия № 02-0074

Босишга рухсат этилди – 28.03.2025

Нашриёт ҳисоб табағи – 5

«IMPRESS MEDIA» босмахонасида босилди
Адади – 100 нуска.

ИЛМИЙ-ТАҲЛИЛИЙ
ЖУРНАЛ

1/2025

Norqulov Akbar Uroqovich

Toshkent davlat yuridik universiteti
bo'lim boshlig'i, PhD

RAQAMLI IDENTIFIKATSIYALARNING KIBERMAKONDA VIZUAL OB'YEKT SIFATIDA TUTGAN O'RNI

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot raqamli identifikatsiyalarning zamonaviy kibermakonda vizual ob'ekt sifatida tutgan o'rnini chuqur tahlil qiladi. Bugungi kunda raqamli identifikatsiyalarning ahamiyati tobora ortib bormoqda, ular nafaqat texnik vosita, balki vizual kommunikatsiya tizimining muxim elementiga aylanib bormoqda. Tadqiqotda raqamli identifikatsiyalarning turlari, ularning vizual namoyon bo'lish xususiyatlari va axborot xavfsizligidagi ahamiyati atroflicha o'rganilgan. Muallif bu sohadagi zamonaviy tendentsiyalarni tahlil qilib, QR-kodlar, blokcheyn texnologiyasidagi vizual identifikatorlar, biometrik ma'lumotlarning vizuallashtirilishi kabi yo'nalishlarni ko'rib chiqqan. Ishda raqamli identifikatsiyalar faqatgina funktsional ahamiyatga ega bo'lib qolmay, ayni paytda kibermakonda vizual kommunikatsiya vositasi sifatida ham muhim rol o'ynayotgani isbotlangan. Ular foydalanuvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqani osonlashtirish bilan birga, axborot himoyasi va tizim xavfsizligini ta'minlashda ham asosiy vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli identifikatsiyalarning vizual ko'rinishi kibermakonning estetik va funktsional jihatlarini o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Muallif tomonidan raqamli identifikatsiyalarning vizual dizayniga oid zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinib, autentifikatsiya jarayonlarini soddalashtirish, foydalanuvchi interfeyslarini takomillashtirish bo'yicha takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Kibermakon, virtual dunyo, raqamli huquq, fuqarolik huquqi, identifikatsiya

Abstract. This study provides an in-depth analysis of the role of digital identities as visual objects in modern cyberspace. Today, the importance of digital identities is growing; they are becoming not only a technical tool, but also an important element of the visual communication system. The study comprehensively examines the types of digital identities, their visual features and their importance in information security. The author analyzes modern trends in this area and considers such areas as QR codes, visual identifiers in blockchain technology, and visualization of biometric data. The work proves that digital identities are not only functionally important, but also play an important role as a means of visual communication in cyberspace. They facilitate interaction between users, but also serve as a key tool in ensuring information protection and system security. According to the results of the study, the visual appearance of digital identities plays an important role in ensuring a balance between the aesthetic and functional aspects of cyberspace. The author analyzes modern approaches to the visual design of digital identities and makes suggestions for simplifying authentication processes and improving user interfaces.

Keywords: Cyberspace, virtual world, digital law, civil

law, identity

Аннотация. В данном исследовании дается глубокий анализ роли цифровых идентичностей как визуальных объектов в современном киберпространстве. Сегодня значимость цифровых идентичностей возрастает, они становятся не только техническим инструментом, но и важным элементом системы визуальной коммуникации. В исследовании всесторонне изучаются виды цифровых идентичностей, их визуальные особенности и их значение в информационной безопасности. Автор анализирует современные тенденции в этой области и рассматривает такие направления, как QR-коды, визуальные идентификаторы в технологии блокчейн, визуализация биометрических данных. В работе доказывается, что цифровые идентичности не только функционально важны, но и играют важную роль как средство визуальной коммуникации в киберпространстве. Они облегчают взаимодействие между пользователями, но и служат ключевым инструментом в обеспечении защиты информации и безопасности систем. По результатам исследования визуальный облик цифровых идентичностей играет важную роль в обеспечении баланса между эстетическими и функциональными аспектами киберпространства. Автор анализирует современные подходы к визуальному оформлению цифровых идентичностей и вносит предложения по упрощению процессов аутентификации и улучшению пользовательских интерфейсов.

Ключевые слова: Киберпространство, виртуальный мир, цифровое право, гражданское право, идентичность

Kirish

Zamonaviy raqamli texnologiyalar asrida identifikatsiya tizimlari axborot xavfsizligining muhim elementiga aylandi. Ayniqsa, kibermakonda vizual identifikatsiya tizimlari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada biz raqamli identifikatsiya tizimlarining vizual komponentlari, ularning o'ziga xos xususiyatlari va zamonaviy xavfsizlik muhitidagi o'zni haqida batafsil to'xtalamiz. Raqamli identifikatsiya deganda biz foydalanuvchini yoki tizimni aniqlash va tasdiqlash jarayonini tushunamiz. Bu jarayon kibermakonda ishonchli aloqalarni ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega. An'anaviy ravishda identifikatsiya matnli parollarga asoslangan bo'lsa, bugungi kunda vizual elementlardan foydalanish keng tarqalmoqda. Kibermakonda qo'llaniladigan vizual identifikatsiya tizimlarini bir necha turlarga ajratish mumkin:

1) Biometrik identifikatsiya foydalanuvchining noyob jismoniy xususiyatlariga asoslanadi. Bunga yuz tanish, barmoq izi skanerlash, ko'z rangdor pardasi va to'r pardasini skanerlash tizimlari kiradi. Ushbu texnologiyalar insonning noyob biologik xususiyatlaridan foydalanib, yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlaydi;

2) QR-kodlar va shtrix-kodlar vizual kodlash orqali ma'lumotlarni saqlash va uzatish imkonini beradi. Ular tezkor tekshirish, yuqori o'qilish tezligi va qo'llanishning keng doirasiga ega.

Grafik parollarni tanlash foydalanuvchi tomonidan vizual elementlarni tanlash orqali amalga oshiriladi. Bu an'anaviy matnli parollarga qaraganda xotirlash uchun qulayroq va hisobni buzishga qarshilik ko'rsatish qobiliyatiga ega.

Kibermakonda vizual identifikatsiyaning qo'llanilishi

Vizual identifikatsiya texnologiyalari kibermakonning turli sohalarida keng qo'llanilmoqda, xususan Elektron tijoratda mijozlarni aniqlash va to'lovlarni tasdiqlash uchun vizual identifikatsiya tizimlari qo'llaniladi. Bu onlayn xaridlar xavfsizligini ta'minlashga yordam beradi.

Davlat xizmatlarida fuqarolarning shaxsini aniqlash va elektron hujjatlarni tasdiqlash uchun vizual texnologiyalardan foydalaniladi. Bu korrupsiyaga qarshi kurashish va xizmatlarning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Korporativ tizimlarda xodimlarni aniqlash va ma'lumotlarga kirish huquqini boshqarish uchun vizual identifikatsiya muhim ahamiyat kasb etadi. Bu ichki xavfsizlikni ta'minlash va ma'lumotlarning yaxlitligini saqlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda Vizual identifikatsiya tizimlarining muammolari va istiqbollari bo'yicha bir qator holatlarni keltirib o'tish mumkin.

Vizual identifikatsiya tizimlarining rivojlanishi bir qator qiyinchiliklar bilan bog'liq:

Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish vizual identifikatsiya tizimlarini joriy etishda muhim masala hisoblanadi. Biometrik ma'lumotlarni saqlash va qayta ishlash fuqarolarning shaxsiy hayoti daxlsizligi bilan bog'liq huquqiy masalalarni keltirib chiqaradi;

Algoritmik adolatsizlik muammosi ham mavjud. Ba'zi hollarda mashina ko'rish algoritmlari ma'lum ijtimoiy yoki etnik guruhlarini aniqlashda xato qilishi mumkin, bu esa kamsitishga olib keladi.

Istiqbolli yo'nalishlar orasida quyidagilarni ajratib ko'rsatish mumkin:

Multimodal identifikatsiya tizimlari bir nechta vizual parametrlarni kombinatsiyalashtirib, xavfsizlik darajasini oshiradi. Bunday tizimlar foydalanuvchilarning shaxsini aniqlash uchun turli xil biometrik ma'lumotlardan foydalanadi;

Federativ identifikatsiya tizimlari turli xizmatlar o'rtasida yagona vizual autentifikatsiyani ta'minlaydi. Bu foydalanuvchilarga ko'plab parollarni eslab qolish zarurati bo'lmagan holda turli xizmatlardan foydalanish imkonini beradi.

Xulosa

Bugungi raqamli dunyoda identifikatsiya tizimlari tobora murakkablashib, ularning vizual komponentlari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu tizimlar yuzni tanish, ko'z qorachig'ini skanerlash, barmoq izlarini aniqlash kabi texnologiyalarni o'z ichiga oladi va zamonaviy kiberxavfsizlik infratuzilmasining asosiy elementlaridan biriga aylanmoqda.

Vizual identifikatsiya tizimlarining kuchli tomonlari shundaki, ular an'anaviy parol va loginlarga nisbatan yuqori xavfsizlik darajasini ta'minlaydi. Insonning biometrik ma'lumotlari noyob bo'lib, ularni soxtalashtirish ancha murakkab. Bundan tashqari, vizual identifikatsiya foydalanuvchilarga qulaylik yaratadi - ular murakkab parollarni eslab qolishlari yoki raqamli kalitlarni doimo o'zlari bilan

olib yurishlari shart emas.

Raqamli identifikatsiya tizimlarining vizual komponentlari tezkor ishlash imkonini beradi. Zamonaviy algoritmlar foydalanuvchilarni bir necha soniya ichida aniqlay oladi, bu esa katta oqimli tizimlarda, masalan, aeroportlar, davlat xizmatlari markazlari va yirik tadbirlarda ayniqsa muhim.

Biroq, bu soha bir qator muammolarga ham duch kelmoqda. Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Biometrik ma'lumotlarni yig'ish va saqlash xavfsizlik nuqtai nazaridan katta mas'uliyatni talab qiladi. Agar bunday ma'lumotlar uchinchi shaxslar qo'lga tushsa, bu foydalanuvchilar uchun jiddiy xavf tug'dirishi mumkin.

Algoritmik adolatlilik ham jiddiy muammo hisoblanadi. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, ayrim vizual identifikatsiya tizimlari ma'lum etnik guruhlar yoki jinslarga nisbatan kamsituvchi bo'lishi mumkin. Bu tizimlarni barcha uchun adolatli va teng ishlashini ta'minlash muhim vazifadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Крысин Л.П. Толковый словарь иноязычных слов. М.: Русский язык. 1998. – 848 с.
2. Пучков О. А. Идентификация субъектов в цифровом пространстве: несколько правовых проблем // Правопорядок: история, теория, практика. 2019. № 1 (20). С. 6—9.
3. Основные тренды развития цифровой экономики в финансовой сфере. Правовые аспекты регулирования и практического применения / под ред. А. Г. Аксакова ; Государственная Дума РФ. М., 2019. 161 с.
4. Егорова М.А Проблема цифровой идентификации личности в Российской Федерации и Европейском Союзе. «Вестник Университета имени О.Е.Кутафина (мгюа)» ст-19